

[Hlavní stránka](#)

ZOO report 2/04

[Zdravý domov pro všechny obyvatele naší planety](#)

[Druhý den po narození šplhal už urzon na strom](#)

[Najslávnejšie zvieratá odchované v Zoo Košice: päťročatá medveďov](#)

[Voliéra v Centru služeb je už kompletní](#)

[Nad návštěvou Miami Metro Zoo](#)

[Horké novinky](#)

[Z Poznaně dorazila další zásilka vakoplšíků](#)

[Nová expozice anakond velkých](#)

[Zpět na ZOO report](#)

Zdravý domov pro všechny obyvatele naší planety

Pod zelenou klenbou listí a jehličí, na toulkách v blízkých i vzdálených lesích jsem se v tichu mýtin setkával s mnoha zvířaty. Původním povoláním jsem lesník a mám tedy blízký vztah k přírodě a ke všemu živému.

U plaché vysoké jsem obdivoval její ladnost, sledoval souboje jelenů v říji a malé právě narozené, ještě se třesoucí koloušky. Pozoroval jsem zaječí úprky před dravci, sledoval liščí lstivost a poslouchal zpěv ptactva, jehož některým druhům dnes hrozí zánik. Vždy jsem přirozeně dával přednost volně žijícím tvorům, ale vítám a jsem rád, že existují zoologické zahrady, které v mnoha případech zachránily a neustále zachraňují už téměř vyhynulé zvířecí druhy.

Brněnská zoo zkvalitňuje chovy

Vysoce oceňuji, že brněnská zoo se v posledních letech vydala cestou zvyšování kvality chovatelských programů. Každý pravidelný návštěvník si musí povšimnout obrovských změn, ke kterým došlo v posledních letech. Výběhy se rozšiřují, vznikají nové expozice, které chovaným zvířatům co nejvíce přibližují jejich přirozené životní prostředí. Také pohodlí návštěvníků se stále zlepšuje a zahrada zavedla pro maminky s dětmi a invalidy ekologickou přepravu elektrovozíky. Z posledních novinek obdivuji kupříkladu nápaditost tvůrců pavilonu šelem, který je zcela jistě na evropské i světové úrovni, možnost bezprostředního pohledu z restaurace do výběhu tygra sumaterského, nebo právě dokončený výběh bobrů a vlků kanadských se zdařilou replikou indiánského srubu, kde se můžeme dočíst mnoho zajímavého o kmeni Haida a odkud je možné zblízka pozorovat život vlčí smečky.

Kde nacházejí klid zvířata i lidé

Brněnskou zoo pravidelně navštěvuji od dětství až do současné doby. V záplavě zeleně tam nacházejí klid nejen chovaná zvířata, ale i lidé, pro které rozsáhlý areál zoo – v tak těsné blízkosti ruchu a shonu velkoměsta – vytváří příjemnou oázu míru a pokoje. Zahrada a její nejbližší okolí, přibližující nám poměrně vzdálené horské a podhorské oblasti, mne přímo vybízí k přirozenému způsobu pohybu a tak, pokud mi vyjde chvilka, si v tomto prostředí rád a s chutí zaspottuji. Terénní běh je pro člověka přínosný po zdravotní stránce, každý krok, který udeláme v přírodě, je současně krokem ke zdraví. Umožňuje však také těsné sblížení s přírodou i s jejími obyvateli. V mém dětství – a jsem tomu rád – mně zoologická zahrada nahrazovala televizi. Dnes je pro mne především místem odpočinku, pohody a klidu, místem setkání se zvířaty, za jejichž záchranu a budoucnost nese každý člověk svůj díl odpovědnosti.

Přání blízké snad každému z nás...

Závěrem bych rád vyslovil jedno velké přání. Ať stále ve větší míře vytváříme takové životní prostředí, které zachová přirozený a zdravý domov jak pro nás, tak pro naše zvířecí přátele!

Ing. Stanislav Juránek
hejtman Jihomoravského kraje

Ing. Stanislav Juránek (*1956)

Hejtman Jihomoravského kraje. Narodil se v Brně, po absolvování brněnského gymnázia na třídě Kapitána Jaroše, zaměřeného na matematiku a fyziku, pracoval v letech 1977 až 1990 u Jihomoravských státních lesů jako dělník, mistr, stavbyvedoucí a vedoucí střediska. Přitom v letech 1981 až 1986 dálkově vystudoval lesnickou fakultu Vysoké školy zemědělské v Brně a v roce 1987 absolvoval na stavební fakultě brněnského VUT roční studium zvláštní odborné způsobilosti ve stavebnictví. Jako vedoucí střediska působil i v letech 1990 až 1994, a to u stavební firmy Ekostavby Brno. V roce 1994 se stal radním Úřadu městské části Brno-Židenice, od ledna 1997 do února 2001 byl starostou Židenic. Do KDU-ČSL vstoupil roku 1995, v současné době je členem celostátního výboru této strany a členem předsednictva jejího krajského výboru. Hejtmanem Jihomoravského kraje byl zvolen na ustavujícím zasedání krajského zastupitelstva 20. prosince 2000. Je ženatý, s manželkou Helenou mají tři syny – Vojtěcha (18 let), Stanislava (16 let) a Štěpána (13 let).

Druhý den po narození šplhal už urzon na strom

Velkou radost udělal zaměstnancům Zoo Brno pár urzonů kanadských (*Erethizon dorsatum*), když na začátku letošního května zplodil potomka. Odchovy těchto hlodavců jsou v zajetí ojedinělé. V České republice chová urzony pouze Zoo Děčín a Zoo Praha, v Evropě se mláďata objevila jen v několika zahradách. Již druhý den po narození následovalo mládě matku a šplhalo neohroženě na kmeny ve výběhu, po několika dnech zkušelo žrát rostlinnou potravu. Samice přivádějí na svět v drtivé většině případů jen jedno mládě, které je dobře vyvinuté, jelikož březost trvá neobvykle dlouho – 205 až 217 dní. Samice pak kojí pouze několik týdnů. Lze počítat s tím, že již na podzim se mladý urzon v zoo osamostatní, podobně jako tomu bývá v přírodě. Urzoni kanadští patří do čeledi urzonovitých, která bývá označována jako novosvětští dikobrazi a která zahrnuje dvanáct druhů obývajících Severní a Jižní Ameriku. Jsou největšími zástupci čeledi, dosahují obvykle hmotnosti 4 až 7 kg, výjimečně až 18 kg. Vyskytují se v Kanadě a v USA až po hranice s Mexikem.

Většinu času tráví vysoko v korunách stromů, kde i přespávají, zaklesnutí ve vidlici větví. Šplhají sice pomalu, ale jistě, nikdy neskáčou. Jsou přizpůsobiví, vydávají se i do otevřené tundry či do pouště, lesům však dávají přednost. Živí se listím, pupeny, mladými výhonky a kořínky a v době vegetačního klidu kůrou a jehličím. Na zemi pátrají po kostech a paroží, které ohlodávají, aby si v potravě doplnili minerální. Hlavně v zimě využívají dutin stromů či převisů skal a jeskyní pro úkryt před nepohodou.

Někdy takováto přístřeší využívá i několik urzonů současně. Tato mírumilovná zvířata nikdy neútočí, ale mají vyvinut účinný způsob obrany. Mezi srstí na zádech a na ocase se nachází několik tisíc (uvádí se až 30 000) bodlin dlouhých asi 8 cm, o průměru 2 mm. V nebezpečí schová urzon hlavu mezi přední tlapy a vztyčí bodliny na zádech, přičemž mává ostnatým ocasem. Pokud se někdo této píchavé koule dotkne, uvolní se až stovky ostnů, které vniknou do měkkých tkání nepřítele. Oproti starosvětským dikobrazům mají bodliny urzonů zpětné háčky, takže ostny se při každém pohybu svalů útočnicka noří stále hlouběji do jeho těla, a

to rychlostí až 1 mm za hodinu. Pokud zasáhnou některé důležité orgány, mohou způsobit smrt. Přesto má urzon několik predátorů, jako jsou lišky a ryši, především však kuny rybářské. Tato zvířata se urzony naučila lovit tak, že je znenadání otočí na záda a zaútočí na nechráněné břicho. Indiáni barvili ostny urzonů

rostlinnými šťávami a zdobili si jimi šaty, mokasíny nebo toulce. V kombinaci s peřím ptáků tvořily urzoní ostny součást ceremoniálních předmětů. Samec a samice urzona kanadského přibyli do brněnské zoo jako zcela nový druh loni na podzim ze Zoo Ohrada. Na Mniší hoře obsadili ubikaci po mývalech, v blízkosti nového výběhu bobrů. V budoucnu zoo počítá s urzony pro doplňkovou expozici k výběhům vlků a bobrů kanadských v komplexu severské zvířeny Beringia.

Ing. Jiří Gábriš

Fotografie k článku:

Vlevo nahoře: Dospělý urzon kanadský (Foto: Michal Piškula)

Vpravo uprostřed: Mládě urzona kanadského (Foto: Eduard Stuchlík)

Vlevo dole: Mládě urzona kanadského (Foto: Eduard Stuchlík)

Najslávnejšie zvieratá odchované v Zoo Košice: päťročatá medveďov

Osemnástu letnú sezónu sme v Zoo Košice slávnostne otvorili 1. mája 2004. V krásnom prírodnom prostredí o rozlohe 288 ha je možné obdivovať 143 druhov zvierat piatich kontinentov v celkovom počte 802 jedincov. Pred 18 rokmi to bolo 23 druhov, a keď raz bude zoo dobudovaná, vzrastie počet chovaných druhov na viac ako 300. Výstavba výbehov a ubikácií začala roku 1981. Vtedy tiež zoo zakúpila prvý exemplár huculského koňa, ktorý vytvoril základ stáda zaradeného roku 1996 do genofondu

Slovenska. Zoo Košice odchovala 89 žriebät tohto jediného autochtónneho druhu koní, ktoré úspešne naďalej chovajú aj v Maďarsku a Česku. Do kolekcie zvierat pribudol roku 1988 párik medveďov hnedých. Celkom sa im narodilo 11 mláďat, z ktorých tie posledné, päťročatá narodené 6. 1. 2002, boli zapísané do Guinnessovej knihy rekordov. Sú to najslávnejšie zvieratá odchované v Zoo Košice. Chovné zariadenie pre deväť medveďov hnedých je oddelené od návštevníkov iba elektrickým ohradníkom. S rozlohou viac ako 1 ha a s množstvom stromov a krov, ale aj lúčnych priestorov, a s vodným tokom umožňujúcim medveďom občerstvenie a kúpanie je ideálne pre chov, ale je aj najväčšou atrakciou zoo. Pomohlo k navýšeniu počtu návštevníkov skoro o 50 %. Pôvodným zámerom zakladateľov zoo bolo venovať prvoradú pozornosť chovu dravých vtákov a sov, lebo ich výskyt v okolitej prírode vytváral optimálne podmienky pre založenie umelého chovu. Tento cieľ nie je zatiaľ dostatočne realizovaný, hoci bola v areáli zoo vybudovaná najväčšia voliéra na Slovensku a netrpezlivo očakávame, že pár orlov kráľovských v nej chovaný úspešne zahniezdi. Okrem týchto dravcov chováme sovy snežné, výry, krkavce, ale aj veľké množstvo exotických a vodných vtákov, umelým odchovom sa podarilo rozmnožiť aru modrožltú, ale najmä množstvo zástupcov vodnej avifauny. Úspechy dosiahla Zoo Košice aj pri chove antilop, ktoré pravidelne rozmnožuje. Veľkosť výbehov umožňuje väčšinu zvierat chovať v podmienkach blízkych prírodným, výsledkom čoho sú

každoročné odchovy muflónov, dančej zveri, zebier, poníkov, ale aj kamzíkov. Zoo Košice sa zviditeľnila aj v kultúrno-výchovnej práci. Uskutočňuje napríklad pilotný projekt s vybranou základnou školou, ktorej žiaci každý mesiac trávajú jeden vyučovací deň v zoo pri štúdiu života zvierat. Po vyhodnotení bude projekt ponúknutý všetkým základným školám v Košiciach. Zoo Košice je zapojená do siedmich Európskych chovných programov (EEP), je členom Slovenskej asociácie zoologických záhrad (SAZZ) a Spoločnosti na ochranu voľne žijúcich živočíchov Euromediterranea (WAVES), spolupracuje so záhradami v Maďarsku aj v Česku. Zriaďovateľom zoo je magistrát. Zlá finančná situácia mesta Košíc núti zoo ku vlastným podnikateľským aktivitám, zháňaniu finančných aj vecných sponzorov, adoptívnych rodičov a k poriadaniu finančných zbierok. Jedine takéto aktivity umožňujú každú letnú sezónu privítať s novými zvieratami v dôstojných podmienkach.

*Ing. Karol Seman, CSc.
riaditeľ Zoo Košice*

Fotografie k článku:

Vlevo nahoře: *Nejznámejšími zvieraty v Zoo Košice sú päťročatá medveďov hnedých, narodené v júli 2002 (Foto: Zoo Košice)*

Vpravo dole: *Tahr himálajský (Foto: Zoo Košice)*

Voliéra v Centru služeb je už kompletní

V malou expozici fauny Indonésie se proměnila voliéra v Centru služeb, spojující sál restaurace U Tygra s prodejnou suvenýrů ve vyšším podlaží. Donedávna v ní byl umístěn jen pár veverek Prévostových (*Callosciurus prevosti*). Letos v květnu však Zoo Brno voliéru rozšířila o horizontální část v hale před prodejnou suvenýrů. V novém prostoru, odděleném od veverek, se objevily čtyři druhy ptáků, které zahrada získala od kolegů ze Zoo Plzeň: mezi větvemi poletuje pár majn Rothschildových (*Leucopsar rothschildi*), na umělé skále si

postavily hnízdo hrdličky červenopásé (*Streptopelia tranquebarica humilis*), zemní patro oživily pita kábová (*Pitta sordida*) a koroptev korunkatá (*Rollulus roulroul*). Jezírko ve dně voliéry pak obsadila želva velká (*Heosemys grandis*). V restauračním sále tvoří stěny voliéry sklo, v horních partiích kovové struny. Pita kábová, pěvec z čeledi pitovitých, žije v primárních i sekundárních pralesích, v porostech mangrove a také na plantážích a v sadech jihovýchodní Asie, jmenovitě v

Thajsku, Indii, Malajsi, Indonésii, na Filipínách a na Nové Guineji. Živí se hmyzem. Je to nejběžnější druh pity, občas chovaný v zajetí. Tělo dorůstá do přibližně 19centimetrové

délky. Koroptev korunkatá osídlila pralesy Malajského poloostrova, Bornea a Sumatry, kde se vyskytuje až do výšky 1200 m nad mořem. Potravou jsou jí semena,

ovoce, velcí brouci, mravenci, malí měkkýši, příležitostně se přiživí po jiných zvířatech – sežere například to, co nechají divoká prasata. Tento pták z

řádu hrabavých a čeledi bažantovitých dorůstá do délky 26 cm. Hrdlička červenopásá je poddruhem hrdličky jihoasijské z řádu měkkozobých, čeledi holubovitých. Jejím domovem je Tibet, Nepál, Sikkim, Assam, Barma, Malajsie, Thajsko, Kambodža, Vietnam, Čína, Tchaj-wan, Filipíny, introdukována byla na indonéský ostrov Sulawesi. Obývá otevřenou krajinu se stromy a keři, pralesy i suché nížiny. Živí se semeny trav a dalších rostlin, i kulturních, jako je rýže či kukuřice. V létě zalétává do podhůří Himálaje, do výšek až 800 m nad mořem. Severní populace v zimě migruje na jih Asie. Zatímco tři výše uvedené druhy jsou v přírodě časté, majna Rothschildova, endemit ze severní části indonéského ostrova Bali, patří k neohroženějším druhům ptáků na světě. Vědět jsou tito pěvci z čeledi špačkovitých, dlouzí až 25 cm a vážící do 90 g, známi teprve od roku 1912, kdy je ornitolog Walter Rothschild dovezl do Anglie. Tehdy žili na území zaujímajícím zhruba 30 000 hektarů a jejich až čtyřicetičlenná hejna se pohybovala jak v monzunových deštých pralesích,

tak v suchých akáciových savanách. Živila se různým hmyzem, především mravenci a termity, semeny a ovocem. Počty majn Rothschildových nebyly nikdy nijak vysoké, nicméně začátkem 60. let 20. století se jich v přírodě nacházelo ještě několik set. Nyní je divoká populace, přežívající na ploše 4000 hektarů národního parku Bali Barat, kriticky ohrožena a její posilování ptáky odchovanými v zajetí početní stavu bohužel zatím příliš nezvyšuje. V roce 1984 žilo v rezervaci odhadem 125 až 180 jedinců, pak počty klesly na 12 až 18 ptáků v roce 1990. Následná reintrodukce zvedla stav na 35 až 55 majn, ale v roce 1999 byl opět zaznamenán pokles, a to na 12 kusů. Údaj z dubna 2001 uvádí již jen 5–6 volně žijících majn Rothschildových. V zoologických zahradách a u soukromých

chovatelů jich žije odhadem dva a půl tisíce. Jejich úbytek na Bali nastal ihned po objevení druhu, obchodníci rychle plnili přání sběratelů toužících po raritě. Matka Příroda jako by tuto majnu vyzdobila účinnou metodou, označovanou slovy méně je více: tělo je převážně kryto bílým peřím, jen konce křídel a ocasu jsou černé a přes oko se táhne sytě modrý pruh. Atraktivitu ptáka zvýšil i fakt, že dokáže napodobit lidskou řeč. Ústup druhu však způsobila především přeměna lesů a savan v plantáže, na nichž majny Roth-schildovy podlehly konkurenčnímu tlaku jiných špačkovitých, kteří se lépe přizpůsobili změněným životním podmínkám. Reintrodukční snahy zahájila roku 1981 Americká

asociace zoo a akvárií, chovnou stanicí na Bali dotují také Brehmovy fondy, založené ve Vogelparku Walsrode na severu Německa. Chov v evropských zahradách koordinuje Zoo v Kolíně nad Rýnem, pro Zoo Brno se majna Rothschildova stala 18. druhem zahrnutým do

Evropských záchovných programů.

Mgr. Jana Kantorová, Eduard Stuchlík

Fotografie k článku (v pořadí shora dolů):

Voliéra v hale před prodejnou suvenýrů (Foto: Eduard Stuchlík)

Hlava koroptve korunkaté (Foto: Eduard Stuchlík)

Koroptev korunkatá (Foto: Eduard Stuchlík)

Pita káповá (Foto: Eduard Stuchlík)

Pár majn Rotschildových (Foto: Eduard Stuchlík)

Hrdlička červenopásá, v pozadí majna Rotschildova (Foto: Eduard Stuchlík)

Nad návštěvou Miami Metro Zoo

Prohlídka severoamerické zoo je pro návštěvníka z postkomunistické části Evropy stále exkursem do budoucnosti. Co nejdříve zarazí, je obrovské parkoviště, jehož konce nedohlédneš. I u nás v Česku má už sice skoro každý auto, ale takovéto možnosti parkování jsou například pro Zoo Brno zatím jenom snem. Cesty v Miami Metro Zoo, rozkládající se na 290 akrech půdy na jihu Floridy, tvoří zákruty, v nichž se postupně otevírají výhledy na

výběhy zvířat. Všechna vidíme bez zrakových bariér, za pletivem jsou jen kondori královští. Ostatní druhy – antilopy, lvi, medvědi, komodští varani, indiští i afričtí nosorožci a sloni, tapíři, hroši, okapi, koaly a další – obývají výběhy oddělené od lidí úzkým a hlubokým, přitom však téměř neviditelným příkopem. Divák vnímá širou krajinu plnou života, v níž se třeba jen kousek od něj v klidu sluní například bílí tygři indiští. Dojmu rozlehlosti se dociluje tím, že na relativně malé výběhy, kde se zvířata nemohou tak úplně schovat, navazuje volná přírodní scenerie, oddělená opět jen nenápadným příkopem. Samotné ubikace návštěvník nevidí, protože se nacházejí buď za umělou skálou, nebo za nepropustnou hradbou rostlinstva.

Jestliže nám v obrovské průchozí voliére jde hlava kolem z bezpočtu různých druhů ptáků ve větvích, na zemi či ve vodě, pak v pavilonu netopýrů hledáme nějakého letouna vcelku marně. Zíráme na figuríny znázorňující pověsti o upírech, na malý dům hrůzy, na téměř 1,5 m vysokou maketu kaloně, která po stisknutí knoflíku ukáže mládě skryté pod křídlem či hlavy různých druhů netopýrů v nadživotní velikosti... Pořád tu něco piští a vrže, ale opravdické zvíře ne a ne najít. Nakonec jsem objevila shluk chlupatých tělíček v umělé jeskyni a po trpělivém pozorování, zda dýchají, jsem usoudila, že se přece jen jedná o živé netopýry. Pokud návštěvníka rozbolí nohy, může si odpočinout v klimatizovaném vlaku, který celou zoo objíždí vysoko nad zemí, přitom však bohužel poněkud ruší přirozený charakter zahrady. Další poněkud rušivý moment: na mnoha místech zoo jsou rozmístěny automaty, na kterých je znát zub času a které po vhození dolaru „vyplivnou“ malého lva, nosorožce, žirafu nebo slona. Dřevěné zastřešené posezení s pitnou vodou láká k odpočinku snad každých padesát metrů. Děti zde tráví celý den. Mohou si vyhrabat kostru dinosaura, posedět v hnízdě snovače, manipulovat s nejrůznějšími hejblátky a přitom se něco dozvědět, vylézt si na hřbet velblouda nebo nosorožce částečně skrytého v písku, kde se dá výborně popelřit. Miami Metro Zoo je otevřena od roku 1980 a chová více než 800 savců, ptáků a plazů ve 260 druzích. Dále nabízí čtyři klimatizované pavilony s výukovými místnostmi, dva dárkové obchody, občerstvení s hamburgery, dětskou zoo s pravidelným programem, dětské hřiště

s kolotočem, přírodní amfiteátr s představením třikrát denně, výukové programy pro školy, prohlídky zoo i zázemí s průvodcem, denně komentované krmení na mnoha místech zoo, pořádání narozeninových či jiných party atd. Při procházce po Miami Metro Zoo jsme neustále upozorňováni, že tato zahrada je tu jen pro nás a že její zaměstnanci udělají vše pro to, abychom se v ní cítili co

nejlépe. Což v tomto případě znamená – být obklopen maximálním pohodlím uprostřed zdařilé imitace divočiny. Snaha připravit návštěvníkovi zoo co možná největší pohodlí se zdá být dohnána až ke krajnosti. Nicméně si myslím, že třeba i my v Česku si jednou na propracovaný systém služeb rádi zvykneme.

Mgr. Markéta Hodková

Fotografie k článku:

Vlevo nahoře: Výběhy v Miami Metro Zoo působí dojmem otevřené krajiny. V popředí přimorožci arabští (Foto: Markéta Hodková)

Vpravo uprostřed: Leguán zelený na zídce se jmény adoptivních rodičů (Foto: Markéta Hodková)

Vlevo dole: Mládě tapíra v bažině (Foto: Markéte Hodková)

Horké novinky

Paovce mají pět mladých

Pět paovců hřivnatých (*Ammotragus lervia*), samce a čtyři samice, přivezli na Mniší horu zaměstnanci Zoo Brno loni v květnu ze švédského Borasu a přiřadili je k dosavadnímu páru. Dovoz znamená výrazné posílení genofondu populace paovců chovaných v Česku. Během letošního března a dubna se narodilo pět mláďat, dvě z nich jedné matce. Brněnské stádo paovců je tedy nyní dvanáctičlenné. Výrazným morfologickým prvkem paovců je dlouhá hřiva vyrůstající na

krku a končetinách, která může u samců dosahovat až na zem. V přírodě už je paovce vzácná, jejím domovem je severní Afrika, kde žije v pustých horských oblastech s nedostatkem vegetace. Uměle byla vysazena v USA. Přibližně dvacetičlenné stádo paovců, vyplašené stavbou blízkého sídliště, uniklo koncem 80. let ze Zoo Plzeň. V lesích v okrese Plzeň-sever se pak množilo a dělilo na několik populací. Dnes už však na Plzeňsku žádné volně žijící paovce nejsou, pouze v některých tamních hájenkách uchovávají trofeje těchto zvířat.

Fotografie k článku:

Vlevo nahoře: Skupina paovců hřivnatých (Foto: Eduard Stuchlík)

Vpravo dole: Samice paovce hřivnaté s mládětem (Foto: Eduard Stuchlík)

První krůčky k návratu syslů do naší přírody

Záchranná stanice zoo přijala dva sysly obecné (*Spermophilus citellus*), nalezené na jihu Moravy poté, co dravec ulovil jejich rodiče. Nyní již odrostlá osiřelá mláďata by mohla, až získáme ve spolupráci se Zoo Plzeň další jedince, vytvořit základ reintrodukčního chovu, o nějž Zoo Brno již delší dobu usiluje. Syslí jsou zatím umístěni na veterinární ošetřovně v pokusném chovatelském zařízení, vybaveném umělými norami. Toto zařízení se osvědčilo při odchovu divokých králíků a mohlo by být užitečné i v chovu syslů.

Psouni se opět množí

Dalším přírůstkem letošního jara je šest mláďat, která se objevila v expozici psounů préríjních (*Cynomys ludovicianus*), obydlené samcem a dvěma samicemi. První dva psounci se narodili někdy koncem dubna, ale protože počáteční týdny života tráví tyto hlodavci z čeledi veverkovitých v podzemí, lidem se ukázali až v polovině května. Koncem května se pak objevila další čtyři mláďata. Ta jsou mladší a pocházejí od druhé samice. Před třemi lety jsme skupinu psounů geneticky posílili jedinci z cizího chovu a mezi zvířaty došlo k potyčkám – psouni jsou totiž ze své domoviny, z préríí v centrální části USA, zvyklí

žít v rodinných klanech. Loni jsme proto odchovky neměli, avšak letošní nadílka je potvrzením, že poměry ve skupině se ustálily. Expozice je na Mniší hoře umístěna v zasypaném bazénu, což je výhodné – psouni se nemohou podhrabat, tak jak se to před časem stalo v jedné české zoo, kde se prokutali do sousední zahrádkářské kolonie. (red)

Fotografie k článku:

Mláďě psouna préríjního s matkou (Foto: Eduard Stuchlík)

(red)

Z Poznaně dorazila další zásilka vakoplšíků

U expozice vakoplšíků létavých (*Acrobates pygmaeus*) v londýnské zoo si návštěvník může, nebo aspoň donedávna mohl, přečíst upozornění, že tyto miniaturní létající vačnatce lze v Evropě spatřit jen ve dvou zahradách: v Londýně a v Poznani. Ale už přes rok jsou vakoplšíci doma i v Brně. Brněnská zoo dovezla v prosinci 2002 první skupinu čtyřadvaceti jedinců ze Zoo Poznaň. Tamní zoologové vakoplšíky jako první dovezli ze Zoo Sydney do Evropy a úspěšně je rozmnožují. Brněnská skupina

sestávala jen ze samců, a to zcela úmyslně: Brňané si chtěli nejprve prakticky ověřit všechny náležitosti chovu. Začátkem letošního dubna pak dorazilo z Poznaně do Brna čtrnáct samic vakoplšíků, jedna z nich měla dokonce ve vaku mláďe. Vakoplšíci se zabydlili v jednom z vivárií pavilonu Tropické království, a protože jsou to noční zvířata, mají obrácený režim: v noci jim svítíme, a oni, zalezlí v budkách, spí. Ve dne je expozice osvětlena sporým modrým světlem simulujícím měsíční svit a vakoplšíci ke spokojenosti návštěvníků aktivují. Vakoplšíci obývají blahovičnickové lesy východního pobřeží Austrálie. Žijí na stromech, živí se jejich mízou, žerou ale i plody a květy, sají nektar a nepohrdnou ani hmyzem či drobnými živočichy.

V zoo dostávají kromě ovoce kašičku, jejímž základem je med rozmixovaný s vodou. Do směsi se přidává sójová mouka, vařené vejce, pomeranč a vysokoproteinový přípravek používaný v humánní medicíně. Vakoplšíci dorůstají do délky pouhých 6,5–8 cm při hmotnosti 10–14 g. Přizpůsobení životnímu prostředí je u nich dokonalé: při pohybu po větvích jim pomáhá částečně chápatý ocas, především pak široké polštářky na prstech jejich nohou jsou natolik přilnavé, že zvířátka hravě šplhají vzhůru i dolů po hladkých kmenech australských dřevin a v zasetí klidně chodí po kolmých skleněných stěnách ubikací. Navíc jsou

vakoplšáci vybaveni létacími lemy spojujícími přední a zadní končetiny; v řídkých australských lesích urazí při seskoku ze stromu na zem nebo na jiný strom až 20 metrů, v letu jim pomáhá plochý ocas připomínající ptačí pero (v angličtině se vakoplšáci nazývají Feathertail Glider, což by se dalo přeložit jako kluzák s ocasem tvaru ptačího pera). Způsob letu se zdá

jednoduchý – zvířátko vyšplhá na vyvýšené místo a vrhne se do volného prostoru. Ihned roztáhne co nejdále od těla přední i zadní končetiny, blána mezi nimi se napne a vakoplšík plachtí jako větroň před přistáním. Různým postavením končetin a pohyby ocasu může měnit směr letu. S pasivně létajícími vačnatci se setkáme výlučně ve východní Austrálii. Po prvních zkušenostech s vakoplšíky létavými se nyní brněnské zoo naskýtá možnost založit si vlastní chov tohoto nejmenšího zvířete na světě schopného plachtění. Chov může být

úspěšný jen ve větších skupinách, u izolovaných párů k rozmnožování nedochází. Poté, co se zahradě podaří adaptovat sklepení Stálé akvariijní výstavy, mohou se vakoplšáci stát vítaným druhem v tamním plánovaném nokturnáriu. Samozřejmě nebudou chybět ani v pavilonu Austrálie, který má podle nové expoziční koncepce vzniknout na Mniší hoře přestavbou pavilonu exotických ptáků.

Eduard Stuchlík

Fotografie k článku:

Vlevo nahoře: Vakoplšík létavý (Foto: Lubomír Stehlík)

Vpravo uprostřed: Jedna ze samic vakoplšíků dovezených z Poznaně měla ve vaku mládě (Foto: Lubomír Stehlík)

Vlevo dole: Hlava vakoplšíka létavého (Foto: Lubomír Stehlík)

Nová expozice anakond velkých

Brněnská zoologická zahrada obohatila letos na jaře svou kolekci plazů o šest anakond velkých (*Eunectes murinus*), nejtěžších hadů světa. Jejich maximální váha bývá uváděna v rozmezí 180 až 200 kg, ojediněle však může dvousetkilogramovou hranici váha tohoto hadího obra překročit. Obvod těla anakondy velké lze srovnat s hrudníkem dospělého muže. Spolu s krajtami mřížkovanými jsou tyto anakondy též nejdelšími hady, dorůstají přes devět metrů. Zatím nejdelší doložený změřený exemplář

byl dlouhý 9,15 m (a vážil neuvěřitelných 227 kg!). Dlužno podotknout, že dosud nikdy nebyl na světě nalezen had delší deseti metrů, i když již ve třicátých letech byla v USA vyhlášena značná finanční odměna nálezci takového exempláře. Anakonda velká je zbarvena šedě nebo olivově zeleně až žlutě s kulatými černými a černě lemovanými žlutými skvrnami. Šest brněnských anakond narozených loni 15. května pochází z jednoho chovu. Jejich rodiče se narodili v plzeňské zoo, která dosud jako jediná česká zahrada anakondy velké odchovala. Roční mláďata měří kolem dvou metrů a umístěna jsou v jednom z největších vivárií pavilonu Tropické království. Anakonda velká žije v tropických pralesích Jižní Ameriky v blízkosti řek, většinu času tráví ve vodě. Dává však přednost vodám stojatým či líně tekoucím. V období záplav je aktivní, když močály vyschnou, upadá do určité strnulosti. Narazit na ni můžeme v Brazílii, Kolumbii, Peru, Venezuele, Guyaně a na Trinidadu. Loví velké ryby, želvy i kajmany, číhá na ptáky a savce, například na pekari či kapybary. Oběť před polknutím usmrtí tak, že ji škrcením udusí, někdy stačí podržet ji chvíli pod vodou. Kořist pak tráví, podle její velikosti, i dlouhé týdny a měsíce, a také vydrží i rok bez potravy. O anakondě kolují hrůzostrašné

historiky, indiáni ji nazývají požírač lidí. Cítí-li se ohrožena, bez zaváhání napadne i člověka. Totéž lze ovšem říci i o daleko menších hadech. Nádrž pro anakondy je na Mniší hoře vybavena silnou zahnutou větví a vyhřívaným bazénem, teplotu vzduchu udržujeme v rozmezí 26–32 °C s mírným poklesem v noci. Krmíme rybami, kuřaty a menšími savci.

Anakonda je útočná, a i když není jedovatá, při manipulaci s ní je třeba dodržovat bezpečnostní pravidla. Plánujeme, že později se anakondy přestěhují do ještě větší expozice. Všechny ale v Brně nezůstanou, zahrada si skupinu pořídila již s tím, že o dva kusy má zájem vídeňská zoo; té budou hadi předáni patrně při chystaném dovozu sobů z Schönbrunnu. V Česku chová v současnosti anakondy velké kromě brněnské už jen královédvorská zoo. Anakondy velké podléhají ochraně CITES II, odchyt v přírodě je možný jen u omezeného počtu jedinců. Dospělá anakonda nemá predátora –

škodit jí může jen člověk, což také činí: pro domorodce jsou anakondy obrovskou pochoutkou, tvrdě jsou pronásledovány také proto, že poptávka po hadí kůži stále převyšuje nabídku.

Michal Balcar

Fotografie k článku:

Vlevo nahoře: *Anakonda velká (Foto: Otto Ballon-Mierny)*

Vpravo uprostřed: *Anakonda velká (Foto: Otto Ballon-Mierny)*

Vlevo dole: *Detail těla anakondy velké (Foto: Eduard Stuchlík)*

© ZOO Brno, 2001

webmaster: Faster CZ, s. r. o. /www.faster.cz/